

اقتصاديات

مجموعه سی

خالد

اشترک بدلی

عشانی ملکتری ایچون:
ییلانی بر یوچوق لیرا

اجنی ملکتری ایچون:
ییلانی ۳۳ مارق - ۲۰ فرانق

دانه سی ۳ غروش

ییل ۱ - صانی ۳

اعماله بدلی

بر دفعه لوق مرط ایچون:

یکرمی غروش

سنه لک اعلان ایچون
آبرجه آکلاشیلر

۲۹ شباط، ۱۳۳۱

علی و غلی هر یوع اقتصادی مسئلهدن بحث ایدر و هر بازار ایرته سی کونی چیقار .

اداره خانه : استانبول، سلطان حامی - معقولیان خانی

مجموعه مزه یازاجق ذاتلک اسماری [الفبا صیراسیله] : آرسلان افندی، دیون عومیه مدیر عومیهسی - احمد امین بک، دارالقنون ایستایستیق معلمی - راشد بک، خارجیه نظارتی امور تجاریه مدیری - توفیق بک، دیوان محاسبات رئیس - جاوید بک، سابق مالیه نظری و قلمه سلطانیه معیوش، جمال بک، معادن مدیر عومیهسی - حامد بک، عشانی باقه سی مجلس اداره اعضاسی - حسن تحسین بک، مالیه مستشاری - خلایجان افندی، سابق نافعہ نظری و استانبول معیوش - خلوصی بک، سابق نافعہ نظری و حجاز دمیر یوللری مدتی عومیهسی - ساسون افندی، بغداد معیوش - سعاد بک، خارجیه نظارتی امور اداریه مدیر عومیهسی - سعید بک صنایع مدیر عومیهسی - سلیمان سالی بک، نافعہ نظارتی طرق ومعاریر مدیر معاونی - سلیمان سری بک، نافعہ نظارتی نافعہ مدیر عومیهسی - ضیا کورک آلپ بک، دارالقنون اجتماعیات معلمی - عثمان فطری بک، طرق ومعاریر اداره سی هیئت فنیه رئیس - علی جذای بک، حلب معیوش - علی رضا بک، امور بیطریه مدیر عومیهسی - غالب بک، پوسته و تله غراف نظارتی قلم مخصوص مدیری - فائق نزهت بک، مالیه نظارتی واردات مدیر عومیهسی - فرید بک، مسکوکات مدیری - کاظم بک، مالیه نظارتی دیون عومیه - ومعاملات نقدیه مدیری - مصطفی بک، نافعہ نظارتی دهمیر یوللر مدیر عومیهسی - مصطفی شرف بک، تجارت وزراعت مستشاری - مختار بک، نافعہ مستشاری - منیر بک، سیغورطه لر مدیری - نسیم بک، زراعت مدیر عومیهسی - یوسف کمال بک، عدلیه مستشاری.

ماهیتنی سبب و صورت ظهورینی، شمده یه قدر کیردیکي مختلف صفحه لری اطرافیه تشریح ایتک ایجاب ایدر .

مسکوکات مسئلہ سی

تکین آلب

هر یرده اولدینی کی بزده ده پاره ایچون قانون نظرندہ ثابت بر واحد قیاسی واردرکه آلتون لیرادر . بوده ۱۲۹۶ قرارنا - مه سنده مصر حدر . ۱۲۹۶ (۱۸۹۰) تاریخنه قدر کرک خزینہ دولت و کرک پیاسه ایچون لیرا یوز غروش و مجیدیه ده یکرمی غروش اعتبار اولنوردی . آنجق بوتاریخده هر یرده اولدینی کی تورکیاده ده کولچه کموش فنانسده بک بیوک بر تنزل حاصل اولدی؛ بوده بالطبع کموش پاردیده اجرای تأثیردن خالی قلمادی؛ و خزینہ بو یوزدن بک بیوک مشکلاته اوغرادی . چونکه مکلفین بتون ویرکیلری کموش پاره ایه حالوکه حکومت دیونانک بر قسم مهمنی آلتون اوله رق تأدیه ایتک مجبوریتندہ ایدی . بو آلتون پاره یی تدارک ایتک ایچون حکومت بیوک مشکلاته ضرر - لره دوچار اولیوردی . بوکا چاره ساز اولوق ایچون مکلفین ایچون کموش پاره ایه تأدیاتی تحدید ایتک لازم کلیرکن او وقت سقیم بر تدبیره مراجعت اولمش، کموش ایه آلتون پاره آره سنده موازنه یی تأمین ایچون قیمت اعتباریه سی یکرمی غروشدن عبارت اولان مجیدیه نك خزینہ جه آنجق ۱۹ غروش مقابلنده قبول اولنه جنی یولنده بر قرارنامه نشر ایدلمشدر .

ایشته او وقت ثابت واحد قیاسی بستانون بوزلمش، مجیدیه و لیرا پاره عرض و طلبک و حتی سه کولاسیونلرک تأثیراته تابع اوله رق فیثاتلر عادتاً پیاسه ده کی تجاری ماللر کی اینوب جیقمه غه باشلامش و نهایت بو کونکی وضعیته منجر اولمشدر .

بو کونکی وضعیت بر چوق نقطه نظرندن مضرذر :

۱. - اهالی بیوک باقه لره، بیکلرجه کوچک صرافلره هر سه لزومسز یره صرافلق نامیلہ یوز بیکلرجه لیرا ویریور .
۲. - اهالی حکومت ویرکی ویرمک، پوسته دن پول آلمق،

مسکوکات مسئلہ سی بزم ایچون بک اسکی بریاره در . بز بو یارہ نك ویردیکي اضطرارلره آرتق آلتدیغمز ایچون هر وقت وخامتی تقدیر ایدہ میورز وحتی بعضاً موجودیتی بیله اونودیوروز . فقط اجنیلر ایچون تورک پاره سی مسئلہ سی عادتاً بر غریبه ، غیر قابل حل بر معما تشکیل ایدر . لیرا یوز، لیرا یوز سکر، لیرا یوز درت، لیرا یوز ایکی یحق؛ مجیدیه اون طقوز، مجیدیه یکرمی، چوروک پاره و سار بوبکی تعبیرلر اجنیلر ایچون آکلاشلماز شیلردر . استانبولده، از میرده و تورکیانک هر طرفده صرافلقه تأمین معیشت ایدن بیکلرجه آدمک سبب وجودینی اجنیلر قطعاً آکلایه مازلر ، چونکه دنیانک هیچ بر طرفده اویله شیلر یوقدر . هر یرده کرک اهالی و کرک حکومت نظرند . یالکمز بر نوع پاره واردر . دیکر مسکوکات آنجق بر واحد قیاسینک اقسامنی تشکیل ایدر . پاره بوزمق ایچون صرافه مراجعت ایتک مجبوریتی دنیانک هیچ بر طرفده موجود دکادر .

ایلریده ایضاح ایدہ جکمز اسباب نتیجه سنده صوک زمانلرده بو مسکوکات مسئلہ سنک اهمیتی بزده ده حس و تقدیر اولمغه باشلادی . چونکه انواع مسکوکات آره سنده آز چوق موجود اولان مواز بستانون خللدار اولمش و اهالی ایچون مشکلات بک زیاده آرتمشدر . بو مسئلہ یی حل ایتک ایچور بر چوق دفعه اوغر اشمش اولان حکومت اخیراً یکیدن مسئلہ یی اله آلمش و بو دفعه پاره یی صورت قطعیه ده و بر دها نکس ایتهمک اوزره تمیزله بوب آتمق ایچون تدبیرلر دوشونمک باشلامشدر .

بو اسکی یارہ یی تمیزله مک ایچون حکومتک تطبیق ایدہ جکی ویا ایدہ بیله جکی دوای شافی یی ایضاح ایتهدن اول بومزن خسته لغک

سزلق طولایسیله اجنبی پارہ لڑک مملکتده کثرتله تداولنه میدان ویرمشد. اجنبی پارہ لڑک کثرتله تداولنه سیبیت ویرن بشقه عاملارده وارد. فقط بزم پارہ مرکز انتظامسزلقی بو خصوصه اجرای تأثیردن خالی قلامشدر.

۶. — مادی ضرر و محذورلردن ماعدا مسئله نك معنوی جهتی ده وارد رکه هر نقطه نظر دن شایان اهمیتدر. سکه دولتك حاکمیت حقیقه سنی تمثیل ایدن اکه مهم عامللردن بریسیدر. بوعاملک بویه انتظامسز ، قاریشیق و چاراشیق اولماسی سکه نك حکومت وجودینی تشکیل ایدن مبادلات وظیفه سنی آنجق قیصه دارصورتنده کورمسی حکومتک اکیسوک مدار قوامی اولان نفوذ و حیثیتته یار و اغیار نظرند ایراث خلل ایدر. باخصوص اغیار نظرند ایراث نك انتظامسزلقی پک زیاده سوء تأثیر اجرا ایدر.

مسکوکات مسئله سنی اهمیتنی حکومت لایقوله تقدیر ایتش و اعلان مشروطیتدن بری مسئله نك حلی ایچون اوغراشیور. ۱۳۲۶ سنه سنده ارباب اختصاصدن مرکب بر قومیسون مخصوص تشکل ایتش و اوزون تدقیقاندن صکره ۱۲۹۶ تاریخندن اولکی حاله رجوعه و بناء علیه لیرا یوز و مجیدیه یکریمی غروش عد و اعتبار اولماسنه قرار ویرلمشدر. فقط بو قرارک موقع اجرای وضعی حکومته برقاج یوزبیک لیرالق بر فداکارلق تحمیل ایتدیکی کبی مملکتک احوال اقتصادی سنده موقت و کچی بر بحران حضوره کتیره جکدی. عینی زمانده حکومتک تعیین ایتدیکی رایجی محافظه و ادامه ایتک ایچون بعض تشکیلات وجوده کتیرمک ایجاب ایدیوردی. آنجق شمدی به قدر راحت یوزی کورمدیکمز ایچون قرارک تطبیق کوندن کونه تأخیر اولنمشدر. اخیراً پیاسه ده مجیدیه و اوافلق پارہ نك بیوک اغلايه اوغراماسی اوزرینه مسئله یکیدن تازه لیمش و بومناسبتله اسکی توحید مسکوکات قرارینه نك تطبیقی ده موضوع بحث اولغه باشلامشدر.

وقت صلحه تطبیق اولنه میاز بو قرارک شمدیکی حرب زمانده موقع اجرای وضعی دوشوئلی بادی نظرده بر آز غریب کبی کورنیور. وشو ارهلق احوال مالیه و اقتصادی نك ده قاریشیدیرماسی البته محذوردن سالم عد اولنه ماز. فقط بر آزدها تعمیق نظر اولنورسه توحید مسکوکات ایچون اکه مساعد زمانک شمدی اولدینی تظاهر ایدر. بو کون استانبول پیاسه سنده لیرانک قیمتی هان یوز غروشه تنزل ایتمشدر. حکومتک اساساً تعیین ایتک ایسته دیکی رایج کندی کندی نه حاصل اولمشدر. لیرانک قیمتی ۱۰۸ غروش اولدینی زمان حکومت بونی تطبیق ایتسه یدی حیات بر مدت موقته ایچون یوزده سکنز درجه سنده بهالاشمش اوله حق و ماللرک فیثاتلری یکی رایجه کوره اویدور. لنجیه قدر اهالی بر درجهیه قدر مشکلات چکه جکدی. حالبوکه بو کون توحید مسکوکات اولورسه هیچ اولمازسه پیاسه بویوزدن حاصل اولماسی طبیعی اولان اقتصادی مشکلاتدن مصون قالیر. او حالده یالکز خزینه ایچون مالی بعض مشکلاتک حل و تسویه سی قاله جقدر.

تراموایه، شمندوفره بینمک ایچون لرومسزیره ضررلره اوغرایور. اصناف یکریمی غروشه آلدینی مجیدیه پی ۱۹ غروشه ویرمک مجبوریتده بولنیور. حکومت بوندن مستفید اوله میور. چونکه کندیسی مأمورینه و متعهدلره مجیدیه پی اء اعتبارله ویریور. فقط تراموای، صو، الکتریک، تونل، غاز، شمندوفر و بوکی عمومی شرکتلر بو یوزدن اهالینک ضررینه اوله رق پک مهم استفاده لر تأمین ایدیورلر.

۳. — ممالک عثمانیه ده پارہ رایجند وحدت یوقدر. پارہ لڑک قیمتی منطقه یه، ولایت و حتی شهرلره کوره دیکشیر. استانبولده پیاسه ده مجیدیه نك رایجی یکریمی غروش ایکن ازمیرده اونطقوز غروشدر. باخصوص ازمیرده پارہ رایجی پک جوق غریبه لر عرض ایدیور. مجیدیه نك رایجی ۱۹ غروشدن عبارت ایکن بر وایکی غروشلق سکه لر قیمت اعتباریه لرله تداول ایدر. اونک ایچون اهالی آلیش ویریشده بروایکی غروشلق سکه لری ترجیح ایدیور. رایجده کی تخالفدن طولانی مثلاً استانبول ایله ازمیر آره سنده مجیدیه و اوافق پارہ لر دائمی بر آمد شد حرکتته تابع اولیور. بو آمد شد حرکتدن باقهر و صرقلر مهم استفاده لر تأمین ایدیور. ضررلرینه اصنافه قالیور.

۴. — سکه رایج نك ثباتسزلقی «چوروک پارہ» نامیه یاد اولسان بر طاقم موهوم و خیالی رایج لڑک ظهور و تعممنه میدان ویرمشد. مثلاً ازمیرده آلیش ویریشده معاملات حسابیه ده اکثریا لیرا ۱۲۵، بیروتده ۱۲۴، حلبده ۱۲۷، آطنه ده ۱۲۴، موصلده ۱۳۷، شامده ۱۳۰، غروش اعتبار اولنیور. بو موهوم و خیالی لیرالر ایچون هیچ بر سبب موجودیت تصور اولنه ماز. بو اولسه اولسه زواللی کوبیلرک، و حتی شهرده کی اصناف اهالینک آجیق کوزلی محتکرلرک دام اغفالنه قاپله نرینه میدان ویریر. معاملات حسابیه به بیکانه اولان کوبلی بو قاریشیق و معاسز اعتباری لیرالردن برشی آکلاماز، آجیق کوزلی محتکرلرک اونکله آلیش ویریش ایدرکی حسابلری ایسته دیکی کبی اویدورور. هله ازمیرده بو چوروک پارہ مسئله سی بستیون چیغرنندن چیقمشدر. آفون، دری، توتون آلیش ویریشنده لیرا یوز مجیدیه یکریمی پاموق، سیسم، بقله، آربه آلیش ویریشنده لیرا ۱۰ و ۱۱۰ مجیدیه ۲۰۰۴۰؛ قوری اوزوم پیاسه سنده لیرا ۱۲۵ مجیدیه ۲۳۰۹۰؛ انجیر صاتیسنده لیرا ۲۹ مجیدیه ۲۳۰۹۰؛ مانیفاطوره ایچون لیرا ۱۳۵۲۵۰ مجیدیه ۲۵۰۰۵؛ یاغ، مصر ایچون لیرا ۱۳۰۲۰ مجیدیه ۳۳؛ بغدادی و اون ایچون لیرا ۱۸۰ مجیدیه ۳۳۰۷۰ اعتبار اولنور. بو قاریشیق حسابلرک ایچندن چیقمتی ایچون قلم ایله اوزون اوزون اعمال حسابیه یا بمق کفایت ایتمز، اوزون برمارسه پی حائر اولوق ایجاب ایدر. محصوللرخی صاتان کوبلی نه قدر آجیق کوز اولسه قابل دکل بو چاراشیق حسابلرک ایچندن چیقمه ماز، نتیجه حسابیه ده مطرہ بازلرک آجیق کوزلیلککنه قربان اولور کیدر.

۵. — ملی سکه لر رایجند کی ثباتسزلق، قاریشیق و معنا.

غروشلق كاغلدر موقع تدوله چيقاريليرسه مسئله بستانون كسب سهولت ايدر . چونكه كاغلدرى ايجاب ايدن يرلره سرعتلر ييتشد . يرمك بك قولايدير .

اساس مسئله بو صورتله حل ايدلدكن صكره اونك فرعى اولان چوروك پاره مسئلهسى قالبركه اونى ده برطرف ايتك هيچ مشكل دكلدر . اغلب احتمالله كوره توحيد مسكوكات اولدقن صكره «چوروك پاره» لر كندى كندينه مرتفع اوله جقدر . اولماسه بيله قانون مخصوص ايله دفع و رفعى ممكندر .

اميد ايدر زكه بو دفعه حكومتك بو خصوصده كى مساعيسى حسن نتيجيه منجر اوله جق و ملك و ملتز نهايت بومسكوكات مسئلهسى دينيلن غريبه دن صور - قطعيده قورتش اوله جقدر .

زراعتنك وضعيت ماضره-سى

غالب ضلوه

عثمانلى ايلي دينيلن مملكتمز زراعت مملكتى ناميله ياد ايديله بيلمك ايچون طبعتهك هر درلو انعام واحسنه نائل اولش بر قطعه در .

بو قوجه اكانك ايج بيوك قطعه ارضك نقطه القاسنده موقع جغرافيسى كورنلر بيوك بر مرصى تجارت اولاييله جكنه وهلا لك حكم سوردىكي يرارك شرائط اقليمه سنى بيلنلر زراعت مملكتى اولارق هر طرفه رقابت ايله بيله جكنه حكم ايتكده تردد ايتزلر .

مع التأسف طبعتهك بو امتيازندن شمدى قدر هيچ استفاده ايد - لامش يا خود اوندن ك آز استفاده ايدن مملكت اولادى اولشدر . چونكه تقليات بره مزده بك فاحش تدبيرلرله تأمين ايديلن انحصار و سائط بحريه تداركى خصوصنده كى تكامل بشقه اللرده تدوير ايديلن تجارتك تقلياتدن متولد منافعندن بزي كلياً محروم براقدى كى زراعت خصوص - صنده بكي وسائط استحصاله نك فقدانده دها اوزون زمان شوو وضعيت طبعيه مزدن استفاده اتمه مزه مانع اوليو .

بشقه مملكتلرده زراعت فائده سى طوققان يرلر مثلاً بزده الا كن بر واسطه تخريب حالنده قالشدر . واسع برچفتك ، بيوك بر اورمان الا كن صاحبه يا آز بر ايراد تأمين ايديلور ، يا خود بر باركران اولوب قاليلور . وسائط استحصاله و نقله مز حال ابتدائيه بولنديكى كى زراعتنك ترقيسه مانع اولان ، بر قاريش ايلرويه كيتكه براقياز شيلر ايسه اولاً تصرفك مشكوكيتى ، ايكنجيسى اراضيك ايشللمسى ايچون صاحب ارض ايله عمله زراعيه آره سنده كى مناسباتى تنظيم و تسريع ايدجك قوانينك فقدانى ، اوچنجيسى اعتبار زراعتنك تأسس ايدمه مامسيدر .

۱ - حق تصرف

معلومدر كه زراعتك ترقيسى اول امرده اراضى اوزرنده حق تصرفك هر درلو تعرضدن مصونيتى ايله باشلار . بر دفعه تصرف ايديلن بر قطعه ارضك جنسى ، نوعى ، مقدارى معلوم اولماز و تصرف سندی دينيلن شى ارز ايديلور ايدلر : ناطق اولدينى محلى ارايه ده ساكت ومشوش قالورسه او محلك ايشللمسى ، اعمارى ، منافعى تزديد ايدجك بر حاله افراغى انسانى ترده الفا ايدر .

بزده هر زمان جارى اولان و طرفينك توسل ايدجك طريقه كوره تبدل ايدن تصرف دعوالرى اراضيك ، بناء عليه زرعتك تدنيسه طوغر - يدن طوغرى به تأثيرى اولشدر . بيوك اراضى صاحبلى چفتلكلرته صاحب اولامادقلى كى مستقل چفتجى اولان كويلو دخى تصرفك مشكوكيتندن طولاي اراضيسنه لازمكن اعتبارى اعطاده بيوك مشكلاته اوغرامشدر .

فى الواقع خزينه بويوزدن بر آزرر كوره جكدر . لكن ايشك اهميته نسبتله بوضرر بك محدود بر درجه در . اولجه ماله نظارتنده تشكل ايدن قوميسيون مخصوص بوضررى موقت بر زمان ايچون يوز بيك ليرا درجه سنده تخمين ايتشدى . حالبوكه بزم فكر يوزه كوره بو ضررده خياليدر . چونكه اسكى رايج ايله بكي رايج آره سنده كى فرقدن اولسه اولسه معاش آلان مأمورين استفاده ايدجكدر . خزينه دن مأمورينك الله سنده يوز بيك ليرا فضله بكم - سى بك ده شايان تأسف بر شى اولماسه كر كدر . بونى بر محذور عد ايتسهك بيله اهالى يى باقه لره و صرافلره ويرديكى يوز بيكلرجه ليرالقدن وير - كيدن قورتارمق ويوقاريدنه ايضاح ايتديكمز محاذير و مشكلاتى برطرف ايتك ايچون حكومت بوقدر جق فداكارلغه قاتلانمقد - البته چكنمز . فقط اساس مسئله حكومتك قاتلاننه جنى فداكارلقدنه دكل ، بوكا دائر اولان تدابير و مقرراتك تطبيقندن عبارتدر . انكار اولنه مازكه حكومت بو خصوصده باقه و سائر مؤسسات ماله دن تسهيلات دكل ، بالعكس بك چوق مشكلات كوره جكدر . هيچ بر باقه پاره فرقندن ، آجيدن تأمين ايتديكى استفاده دن واز چكمك ايسته مز و بناء عليه توحيد مسكوكاته هيچ بر وقت طرفدار اوله - ماز . باقه لر تسهيلات - كوسترمك شويه طورسون حكومتك بو خصوصده اتحاذ ايدجك تدابيرى تأثير سز براقق ايچون اللرندن كنى ياپه جقدر . اولسه اولسه بو خصوصده عثمانى باقه سنىك معاوتى تأمين اولنه بيلير . چونكه باقه نك امتيازنامه سنده بوكا دائر بر تعهدى وارد . فى الواقع عثمانلى باقه سى ده صرافلقدن تأمين ايتكده اولدينى استفاده دن قولاي قولاي واز چكمك ايسته ميه جكدر . لكن حكومت عزم ايدرسه حقى ترويج ايتكدن عاجز قالماز .

بر كره خزينه جه قبول اولنه جق رايج ، يعنى حكومتك توحيد مسكوكات رايجى اوزرنندن تحصيلات و تادياتى ياماسى پياسيه بك بيوك بر تأثير اجزا ايدر . اوندن صكره يالكز عرض و طلب قاعده سنىك تأثيراتى قالير . بعض يرلره مجيديه ويا غروش چوق ويا آز اولور ، اوكا كوره فيئانده بتزل ويا ترفع حاصل اوله بيلير . اووقت ينه صرافه ، باقه ميه مراجعت ايتك مجبورتى قالير . بونك اوكنى آلى ايچون حكومت يا تحصيل شعبه لرى ويا خود عثمانلى باقه سى شعبه لرى معرفيله ارباب مراحتك پاره لر ينى بلا بدل بوز - ماليدر . بونى ياپه بيلمك ايچون منتظم تشكيلات يامق و لازم اولان يرلرده احتياجات محليه به توافق ايدجك پاره لرى بولنديرمق ايجاب ايدر . ايسته حكومتك اك بيوك همت و فداكارلى بو خصوصده تظاهره ايدمه بيله جكدر . فى الواقع مملكتمزده وسائط نقله نك بك - هو - لتلى اولمه ماسى طولاي سيله هر يره عرض و طلبه اويغى خصوص - صنده ايلك زمانلرده مشكلات چكيله جكدر . لكن بو مشكلات ده موقتدر . چونكه سنده نك هانكى موسمنده ره لرده فلان ويا فلان پاره يى بولنديرمق لازم كله جكى تجربه وسندن سابقه مثالى كوستره جكدر . باخصوص كچن نسخه مزده خبر ويرديكمز وجهله بش ، اوز ويكرمى